EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.9.2026
COM(2026) 508 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o razpoložljivosti ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala, ekološko vzrejenih živali in ekološke beljakovinske krme na trgu Unije v skladu s členom 53(7) Uredbe (EU) 2018/848

{SWD(2026) 284 final}

1. Uvod

V tem poročilu je preučena razpoložljivost ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala, ekološko vzrejenih živali, vključno z mladimi kokošmi, ter ekološke beljakovinske krme za prehrano perutnine in prašičev na trgu EU. Sprejeto je v skladu s členom 53(7) Uredbe (EU) 2018/848 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov (v nadaljnjem besedilu: uredba o ekološki pridelavi)[1], ki se uporablja od 1 januarja 2022.

Sozakonodajalca sta zahtevala to poročilo zaradi postopne odprave odstopanj glede uporabe neekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala, neekološko vzrejene perutnine, neekološko vzrejene živine za namene razmnoževanja ter neekološke beljakovinske krme za perutnino in prašiče. Komisija je bila pozvana, naj pet let po datumu začetka uporabe uredbe o ekološki pridelavi „preuči[…] razpoložljivost takšnega materiala v ekološki obliki na trgu v Uniji […] na podlagi podatkov o razpoložljivosti ekološkega materiala, pridobljenih iz podatkovnih zbirk in sistemov, ki jih vzpostavijo države članice“. Poročilo bi moralo obravnavati razpoložljivost teh materialov in razloge za morebiti omejen dostop izvajalcev dejavnosti v ekološkem sektorju do takega materiala.

Komisija je pri pripravi tega poročila upoštevala podatke, zbrane v skladu s členom 26 uredbe o ekološki pridelavi, ter informacije o odstopanjih in odobritvah iz člena 53(6), kot sledi:

(a) informacije iz podatkovne zbirke o rastlinskem razmnoževalnem materialu iz člena 26(1) ter sistemov zbiranja podatkov o živalih iz člena 26(2) ter, če je ustrezno, sistemov zbiranja podatkov iz člena 26(3) o mladih kokoših;

(b) informacije glede odstopanj, odobrenih za rastlinski razmnoževalni material v skladu s točko 1.8.5 dela I Priloge II ter točkama 1.3.4.3 in 1.3.4.4 dela II Priloge II, ter

(c) informacije o razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme za perutnino in prašiče na trgu Unije in o odobritvah za uporabo neekološke beljakovinske krme za mlade prašiče in perutnino, podeljenih v skladu s točko 1.9.3.1(c) oziroma 1.9.4.2(c) dela II Priloge II.

Poleg tega so bile z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2020/464[2] uvedene zahteve glede sporočanja podatkov iz držav članic, medtem ko so se predloge, ki so na voljo prek informacijskega sistema za ekološko kmetovanje (OFIS), postopoma vse več uporabljale v obdobju 2023–2025. Vendar se zaradi razlik v podatkih, ki so jih države članice sporočile v teh

[1] Uredba (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 (UL L 150, 14.6.2018, str. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25/oj.

[2] Izvedbena uredba Komisije (EU) 2020/464 z dne 26. marca 2020 o določitvi nekaterih pravil za uporabo Uredbe (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta glede dokumentov, potrebnih za retroaktivno priznanje obdobij za namen preusmeritve, pridelave ekoloških proizvodov in informacij, ki jih predložijo države članice (UL L 98, 31.3.2020, str. 2) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/464/oj.

treh letih, zmanjšuje zanesljivost statistične analize. V spremnem delovnem dokumentu služb Komisije so predstavljeni podatki držav članic za obdobje 2022–2024[3].

2. Ekološki rastlinski razmnoževalni material

Da bi se spodbudil razvoj ekološkega žlahtnjenja, so se z uredbo o ekološki pridelavi uvedle nove določbe o ekološkem rastlinskem razmnoževalnem materialu z opredelitvijo ekoloških sort in ekološkega heterogenega materiala, ki so primerni za ekološko pridelavo. Odpravljena so bila tudi odstopanja za uporabo neekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala (31. december 2036)[4].

Velika raznolikost rastlinskega razmnoževalnega materiala je na eni strani bistvena za ekološko kmetovanje, da se zagotovi potrebno prilagajanje različnim obremenitvam in razmeram, na drugi strani pa je pridelava ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala tehnično zahtevnejša od konvencionalne pridelave zaradi omejene uporabe pesticidov in gnojil (oddelek I.7 delovnega dokumenta služb Komisije).

Področje uporabe podatkovnih zbirk za zbiranje informacij o razpoložljivosti ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala (ki so obstajale na podlagi prejšnjega zakonodajnega okvira, ki je urejal ekološko pridelavo, zlasti Uredbe Komisije (ES) št. 889/2009)[5] se je razširilo ter poleg semen in semenskega krompirja vključuje tudi vse vrste vegetativnega rastlinskega razmnoževalnega materiala.

Ekološki kmetje morajo v skladu z uredbo o ekološki pridelavi uporabljati ekološki rastlinski razmnoževalni material[6]. Nacionalni pristojni organi pod posebnimi pogoji odobrijo odstopanja za uporabo neekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala, samo kadar je iz uradnih podatkov razvidno, da se potrebe izvajalcev dejavnosti ne morejo izpolniti s količinami ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve[7], ki so na voljo na trgu. V skladu s točko 1.8.5.6 dela I Priloge II k uredbi o ekološki pridelavi morajo nacionalni pristojni organi pripraviti uradni seznam vrst, podvrst ali sort, za katere sta ekološki rastlinski razmnoževalni material in rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve na voljo v zadostnih količinah („seznam kategorije I“). Kadar obstaja resno pomanjkanje ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala, lahko nacionalni pristojni organi namesto posameznih odstopanj odobrijo letna splošna odstopanja za seznam vrst, podvrst ali sort[8].

---

[3] Ker je rok za predložitev poročila Evropskemu parlamentu in Svetu 31. december 2026, informacije, ki so jih države članice poslale do junija 2026, niso vključene.

[4] Več informacij: oddelek I.7 delovnega dokumenta služb Komisije.

[5] Uredba Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora (UL L 250, 18.9.2008, str. 1) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/889/oj.

[6] Točki 1.8.1 in 1.8.3 dela I Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.

[7] Člen 10(4) Uredbe (EU) 2018/848 določa, da se rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve lahko kot tak da na trg, če je bilo spoštovano vsaj 12-mesečno obdobje preusmeritve.

[8] Točka 1.8.5.7 dela I Priloge II k uredbi o ekološki pridelavi.

Ker informacije o razpoložljivem ekološkem rastlinskem razmnoževalnem materialu in rastlinskem razmnoževalnem materialu iz preusmeritve na trgu kmetom omogočajo, da ob nezadostni ponudbi zaprosijo za odstopanja, je široka dostopnost teh informacij bistvena.

Žal namenske raziskave[9] in zbrane informacije kažejo le majhen napredek na tem področju: 17 držav članic ima vzpostavljeno neko vrsto interaktivne podatkovne zbirke s funkcijami za preverjanje razpoložljivosti rastlinskega razmnoževalnega materiala za določene kmetijske rastline, druge pa so se odločile za statične razpredelnice (oddelek I.8 delovnega dokumenta služb Komisije). Države članice so zaradi nedavnih regulativnih sprememb prilagodile svoje prejšnje sisteme, da bi izvajalcem dejavnosti omogočile prostovoljno objavljanje informacij o svoji pridelavi ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala ali rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve[10]. Nacionalne podatkovne zbirke so bistvene za spodbujanje uporabe ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve ter za podporo elektronski obdelavi odstopanj, zato bi morale popolnoma delovati[11].

2.1. Analize nacionalnih podatkov, sporočenih v skladu s členom 53(6) Uredbe (EU) 2018/848

V delovnem dokumentu služb Komisije je na voljo pregled nacionalnih podatkov o razpoložljivosti rastlinskega razmnoževalnega materiala ter posamičnih in splošnih odstopanj, razčlenjen po glavnih skupinah kmetijskih rastlin[12]. Rezultati so razčlenjeni po posameznih državah članicah in so v nekaterih primerih združeni tudi v štiri glavna geografska območja[13].

2.1.1. Razpoložljivost ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve

[9] *The State of organic seed in EU* (Stanje ekološkega semena v EU), (https://www.liveseed.eu/wp-content/uploads/2019/12/FNL-FNL-Web-Interactive-NOV19-Booklet2-LIVESEED_web.pdf.

[10] Podatkovna zbirka FIBL OrganicXseeds, ki deluje že več kot 10 let, je bila pred kratkim dodatno razširjena, tako da vključuje vse oblike rastlinskega razmnoževalnega materiala in različne nove funkcije, in jo zdaj uporablja osem držav članic. V okviru projekta Liveseed je bila razvita tudi evropska usmerjevalna podatkovna zbirka, da se dobaviteljem in izvajalcem dejavnosti omogoči ponujanje in iskanje ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala v vseh državah članicah ter v Združenem kraljestvu, Islandiji in Švici – Podatkovna zbirka EU za ekološka semena – LIVESEEDING.

[11] Izvleček iz: Solfanelli, F., Ozturk, E., Dudinskaya, E. C., Mandolesi, S., Orsini, S., Messmer, M., Naspetti, S., Schaefer, F., Winter, E., Zanoli, R., „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques“ (Ocenjevanje ponudbe ekoloških semen in povpraševanja po njih v Evropi z uporabo podatkov iz anket in tehnik večkratne imputacije), *Sustainability*, 2022, 14, 10761, https://doi.org/10.3390/su141710761: „Rezultati analize funkcionalnosti podatkovne zbirke ekoloških semen in nedavne ankete med ekološkimi kmeti v EU in Švici potrjujejo splošno pričakovanje, da je uporaba ekoloških semen večja v državah, v katerih obstaja dobro delujoča podatkovna zbirka ekoloških semen z dobro razvitim sektorjem semen.“

[12] Žita, vrste pšenice, vrtnine, sušene stročnice iz družine metuljnic, oljnice, industrijske rastline, aromatična zelišča in začimbe, sadje, vinska trta, oljka, okrasne rastline, krmne rastline in njihove mešanice (oddelek I.3 in oddelek I.4.2 delovnega dokumenta služb Komisije).

[13] Osrednje države članice EU: BE, CZ, DE, FR, LU, NL, AT – vzhodne države članice EU: BG, LT, HU, PL, RO, SK – severne države članice EU: DK, EE, IE, LV, FI, SE – južne države članice EU: EL, ES, HR, IT, CY, MT, PT, SI.

Večina držav članic je sporočila le kvalitativne informacije, v katerih so navedene vrste in sorte, za katere sta bila v njihove nacionalne podatkovne zbirke vključena ekološki rastlinski razmnoževalni material in rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve. Le štiri države članice so vsako leto sporočile kvantitativne podatke za številne vrste kmetijskih rastlin (oddelek I.1.1 delovnega dokumenta služb Komisije).

Izvajalci dejavnosti lahko sisteme uporabljajo prostovoljno[14], vendar je več držav članic navedlo, da nekateri dobavitelji štejejo kvantitativne podatke za poslovno občutljive.

Pri nekaterih vrstah je ekološki rastlinski razmnoževalni material mogoče pridelati na lastnem gospodarstvu ali pridobiti na podlagi neposrednih dogovorov med kmeti in dobavitelji: za nekatere kmetijske rastline (žita) je dejansko na voljo velik odstotek semen, shranjenih na kmetijah[15].

Na voljo so nekatere analize sort po skupinah kmetijskih rastlin (oddelek I.1.3 delovnega dokumenta služb Komisije), ki so pokazatelj uporabe podatkovnih zbirk. Dvanajst držav članic je sporočilo izčrpne podatke za sveže vrtnine, žita in pšenico, enajst jih je sporočilo podatke le za nekaj kmetijskih rastlin in sort, pet pa jih je sporočilo podatke samo za eno leto ali pa ni sporočilo nobenih podatkov.

Kazalnik izboljševanja razpoložljivosti ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve je obstoj uradnega „seznama kategorije I“, ki ga lahko države članice uporabljajo tudi za odpravo odstopanj v skladu z razvojem ponudbe na trgu. Le dvanajst držav članic je vzpostavilo „seznam kategorije I“, na katerem število kmetijskih rastlin sega od 1 do 90 in ki zajema predvsem žita (pšenico) in krmne rastline (oddelek I.2 delovnega dokumenta služb Komisije).

2.1.2. Odstopanja na podlagi točke 1.8.5 dela I Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848

Nacionalni pristojni organi lahko za ekološko pridelavo odobrijo posamična ali splošna odstopanja, ki dovoljujejo uporabo neekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala[16].

Posamična odstopanja se lahko odobrijo v skladu s pogoji iz točke 1.8.5.1 dela I Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848 samo v naslednjih primerih:

(a) kadar v podatkovni zbirki iz člena 26(1) ali sistemih iz člena 26(2) ni registrirana nobena sorta vrste, ki jo želi izvajalec dejavnosti pridobiti;

(b) kadar noben izvajalec dejavnosti, ki trži rastlinski razmnoževalni material, ne more pravočasno dostaviti zadevnega ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala ali

[14] Iz nedavne raziskave Liveseeding izhaja, da le 49 % od 140 anketiranih ekoloških pridelovalcev ponuja ekološka semena prek nacionalnih podatkovnih zbirk v EU – Vpogled v priložnosti in ozka grla v sektorju ekoloških semen in ekološkega žlahtnjenja rastlin – 13. februar 2023: LiveSeeding_Presentation-Template.

[15] „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques“ (Ocenjevanje ponudbe ekoloških semen in povpraševanja po njih v Evropi z uporabo podatkov iz anket in tehnik večkratne imputacije), Sustainability 2022, 14, 10761, https://doi.org/10.3390/su141710761.

[16] Odstopanja se morajo odobriti v skladu z zahtevami iz točk 1.8.5.1–1.8.5.7 dela I Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.

rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve ali rastlinskega razmnoževalnega materiala, odobrenega v skladu s točko 1.8.6, za setev ali sajenje, kadar je uporabnik rastlinski razmnoževalni material naročil v razumnem času, ki omogoča pripravo in dobavo ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala ali rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve ali rastlinskega razmnoževalnega materiala, odobrenega v skladu s točko 1.8.6;

(c) kadar sorta, ki jo želi pridobiti izvajalec dejavnosti, ni registrirana kot ekološki rastlinski razmnoževalni material ali rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve ali rastlinski razmnoževalni material, odobren v skladu s točko 1.8.6, v podatkovni zbirki iz člena 26(1) ali sistemih iz člena 26(2), izvajalec dejavnosti pa lahko dokaže, da nobena registrirana alternativa iste vrste ni primerna, in sicer zlasti za agronomske, talne in podnebne razmere ter za tehnološke lastnosti, potrebne za načrtovano proizvodnjo;

(d) kadar je to upravičeno za uporabo v raziskavah, za testiranje majhnega obsega v terenskih poskusih, za namen ohranjanja sort ali inovativne proizvode ter kadar uporabo odobrijo pristojni organi zadevne države članice.

Večina držav članic je sporočila podatke za primer, opisan v točki (c) (oddelek I.4.1 delovnega dokumenta služb Komisije). V več drugih državah članicah[17] prevladuje primer, opisan v točki (a), kar kaže na popoln neobstoj ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala ali rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve.

Posamična odstopanja kažejo veliko geografsko raznolikost, pri čemer jih je bila večina odobrena za sveže vrtnine, žita in krmne rastline (oddelka I.4 in I.6 delovnega dokumenta služb Komisije).

Kar zadeva splošna odstopanja, je petnajst držav članic sporočilo kvantitativne informacije (vendar ne vse za vsa tri leta), šest držav članic pa je navedlo, da sheme splošnih odstopanj sploh ne uporabljajo[18]. Pet držav članic[19] ni predložilo nobenih informacij o splošnih odstopanjih.

Na podlagi tega je bila za žita in pšenico izvedena okvirna ocena kvantitativnih podatkov, ki je pokazala povečanje uporabe splošnih odstopanj (oddelek I.5 delovnega dokumenta služb Komisije).

V oddelku I.3 delovnega dokumenta služb Komisije je prikazano, da se lahko splošna odstopanja v nekaterih državah članicah nanašajo na več sto vrst (kadar so vključene okrasne rastline), v drugih pa so omejena na nekaj deset vrst (predvsem krmne rastline, žita, vrtnine, vinsko trto in sadne rastline).

3. Ekološko vzrejene živali, vključno z mladimi kokošmi

Ekološko vzrejena živina se mora skotiti ali izvaliti in rediti v ekoloških pridelovalnih enotah[20].

[17] BG, CY, CZ, HR, HU, IE, LV, LT, PL, PT, SK, RO
[18] BG, CY, HR, MT, PL, SI
[19] IE, EL, CZ, HU, RO
[20] Točka 1.3.1 dela II Priloge I k Uredbi (EU) 2018/848.

Vendar se ekološka živinoreja spoprijema s pomanjkanjem ekološko vzrejenih živali, potrebnih za vzpostavitev ali obnovitev čred ali jat. Uredba o ekološki pridelavi določa nov sistem odstopanj na podlagi informacij o razpoložljivosti ekološko vzrejenih živali, ki jih pridobijo države članice.

Sistem poleg tega izvajalcem dejavnosti, ki tržijo ekološko vzrejene živali, omogoča, da prostovoljno in brezplačno javno objavijo informacije o svojih staležih skupaj s svojimi imeni in kontaktnimi podatki[21].

Kadar zbrani podatki pokažejo, da povpraševanja po ekološko vzrejenih živalih ni mogoče zadovoljiti, lahko nacionalni pristojni organi do 31. decembra 2036 odobrijo vključitev neekološko vzrejenih živali v ekološko pridelovalno enoto pod strogimi pogoji[22].

Pri mladih kokoših je vzpostavitev takega sistema za države članice prostovoljna[23]; kadar se jata sestavlja prvič, obnavlja ali ponovno sestavlja, lahko nacionalni pristojni organi odobrijo, da se neekološko vzrejena perutnina pripelje v enoto za ekološko rejo perutnine, če so mlade kokoši za prirejo jajc in perutnina za prirejo mesa mlajše od tri dni.

V tem poročilu so na podlagi informacij, prejetih od držav članic, analizirani razpoložljivost ekološko vzrejenih živali, vključno z mladimi kokošmi, v EU ter odobrena odstopanja za vključitev neekološko vzrejenih živali.

3.1. Analiza informacij, prejetih od držav članic, o razpoložljivosti ekološko vzrejenih živali

Vzpostavitev sistemov glede razpoložljivosti ekološko vzrejenih živali je za države članice obvezna šele od 1. januarja 2022. V obdobju 2023–2025 se je število držav članic z delujočimi sistemi za ekološko vzrejene živali povečalo. V tem poročilu je predstavljeno stanje vzpostavljenih sistemov do junija 2025, ko je 25 držav članic poslalo povezave do svojih podatkovnih zbirk (oddelek II.1 delovnega dokumenta služb Komisije). Na voljo so na naslovu https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/national-databases.html.

Ker uporaba sistema za dobavitelje ekološko vzrejenih živali ni obvezna, so podatki, ki so jih poslale države članice, zelo različni in pogosto nepopolni, zato v tem poročilu ni mogoče predstaviti konsolidiranih podatkov na ravni EU.

3.2. Analiza informacij, prejetih od držav članic, o razpoložljivosti ekološko vzrejenih mladih kokoši

Zbiranje informacij o razpoložljivosti ekološko vzrejenih mladih kokoši za države članice ni obvezno. Države članice do danes niso vzpostavile takih sistemov za zbiranje informacij in glede

[21] Odstopanje za živali se lahko odobri v skladu s točko 1.3.4.4 dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.
[22] Točke 1.3.4.4.1 do 1.3.4.4.4 dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.
[23] Člen 26(3) Uredbe (EU) 2018/848.

tega pojasnjujejo, da večina izvajalcev dejavnosti v ekološkem sektorju mlade kokoši, ki jih potrebujejo, naroči vnaprej neposredno na trgu.

3.3. Analiza informacij, prejetih od držav članic, o odobrenih odstopanjih za vključitev neekološko vzrejenih živali

Vse države članice so poslale podatke za vsa tri leta. Vendar so bili podatki iz več držav članic nepopolni ali pa nedosledni po letih. Kakovost podatkov se je v obdobju 2023–2025 izboljšala, vendar jih še vedno ni mogoče združiti za 27 držav članic.

Kvalitativna analiza kaže, da so bila v večini držav članic odstopanja za vključitev neekološko vzrejenih živali odobrena za govedo, enoprste kopitarje, ovce, koze in prašiče (oddelek II.3 delovnega dokumenta služb Komisije).

3.4. Analiza informacij, prejetih od držav članic, o odobrenih odstopanjih za vključitev neekološko vzrejenih mladih kokoši

Večina držav članic je predložila nepopolne informacije ali podatkov ni predložila. Kvalitativna analiza za neekološko vzrejene mlade kokoši kaže, da je več držav članic leta 2022 uporabljalo odstopanja in prenehalo sporočati podatke za leti 2023 in 2024 (oddelek II.4 delovnega dokumenta služb Komisije).

Glede na informacije, prejete od Evropskega združenja za perutninarstvo (ERPA), je oskrba z ekološko vzrejenimi mladimi kokošmi pod pritiskom. Večina obratov za vzrejo starševskih jat je osredotočena na konvencionalno in le v zelo majhni meri na ekološko vzrejo, pri kateri (i) zahteve glede namestitve pomenijo obsežne naložbe in (ii) dostop do površin na prostem povečuje tveganja za zdravje starševskih jat. Če bi odstopanja za vključitev neekološko vzrejenih mladih kokoši prenehala veljati, bi to še zlasti negativno vplivalo na vzrejo počasi rastočih linij perutnine.

4. Ekološka beljakovinska krma

4.1 Uvod

Ekološko vzrejene živali je treba krmiti z ekološko krmo ali krmo iz preusmeritve, ki ustreza njihovim prehranskim potrebam in izvira predvsem s kmetijskih gospodarstev, na katerih živali bivajo, ali z drugih gospodarstev v regiji[24].

Na področju ekološke beljakovinske krme je močna konkurenca, ker je uporaba sintetičnih aminokislin v ekološki pridelavi prepovedana[25]. Mladi prašiči in mlada perutnina potrebujejo v

[24] Točka 1.4.1(a) in (b) dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.
[25] Točka 1.4.1(f) dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.

svoji prehrani nekatere posebne aminokisline, predvsem za rast in dobrobit, ki jih z obstoječimi ekološkimi viri beljakovin morda ni mogoče zagotoviti[26].

Nezadostna ekološka ponudba je težava že od predhodnega regulativnega okvira za ureditev ekološke reje prašičev in perutnine[27]. Če kmetje ne morejo pridobiti potrebne beljakovinske krme iz ekološke pridelave, nacionalni pristojni organ pa potrdi, da ekološka beljakovinska krma ni na voljo v zadostni količini, je zato uporaba neekološke beljakovinske krme, ki je proizvedena ali pripravljena brez uporabe kemičnih topil in vsebuje posebno beljakovinsko mešanico, dovoljena v največjem deležu 5 % na obdobje 12 mesecev za pujske do teže 35 kg in mlado perutnino. Te odobritve se lahko podelijo do 31. decembra 2026[28].

Države članice so zagotovile informacije o razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme za perutnino in prašiče na trgu EU ter informacije o odobritvah, podeljenih v skladu s točko 1.9.3.1(c) in točko 1.9.4.2(c) dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.

To poročilo na podlagi navedenih informacij analizira razpoložljivost ekološke beljakovinske krme v EU in odobritve, podeljene za uporabo do 5 % neekološke beljakovinske krme za mlade prašiče in mlado perutnino[29].

4.2 Analiza informacij, prejetih od držav članic, o razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme za prašiče in perutnino

Oddelek III.3 in oddelek III.4 delovnega dokumenta služb Komisije vsebujeta povzetek prejetih informacij o razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme za prašiče in perutnino.

Čeprav se je kakovost podatkov med letoma 2022 in 2024 izboljšala, precej držav članic leta 2024 ni poročalo o količinah posamičnih ekoloških krmil, ki je bila uporabljena kot vir posebnih beljakovin in dana na nacionalni trg za prašiče ali perutnino.

Leta 2024 je samo enajst oziroma trinajst držav članic zagotovilo kvantitativne podatke o posamičnih ekoloških krmilih, ki so bila uporabljena kot vir posebnih beljakovin in dana na njihov nacionalni trg za prašiče oziroma perutnino. Več držav članic je za zbiranje teh podatkov izvedlo ankete med svojimi izvajalci dejavnosti s krmo.

V oddelku III.2 delovnega dokumenta služb Komisije je naveden seznam vrst ekološke in neekološke beljakovinske krme za krmljenje prašičev in perutnine.

Oddelek II.5 delovnega dokumenta služb Komisije vsebuje pregled tega, kaj se v različnih državah članicah šteje za „mlado perutnino“.

Komisija je opravila kvalitativno analizo podatkov, ki je pokazala naslednje:

- viri ekološke in neekološke beljakovinske krme, ki se uporablja za mlade prašiče in mlado perutnino, so zelo podobni, obe vrsti pa potrebujeta iste vire,

[26] „Recent advances in protein and amino acid nutritional dynamics in relation to performance, health, welfare, and cost of production“ (Nedavni napredek pri prehranski dinamiki beljakovin in aminokislin v povezavi z učinkovitostjo, zdravjem, dobrobitjo in stroški proizvodnje), *ScienceDirect*.
[27] Člen 43 Uredbe Komisije (ES) št. 889/2008.
[28] Točka 1.9.3.1(c) in točka 1.9.4.2(c) dela II Priloge II k Uredbi (EU) 2018/848.
[29] Člen 53(4) Uredbe (EU) 2018/848.

- države članice ne podeljujejo posamičnih odobritev za uporabo neekološke beljakovinske krme za prašiče, ampak splošne, in očitno nimajo natančnih podatkov o številu prašičerejskih farm, ki uporabljajo odobritve (večina jih ni predložila ocene števila certificiranih ekoloških prašičerejcev, ki redijo pujske s težo ≤ 35 kg),
- države članice ne podeljujejo posamičnih odobritev za uporabo neekološke beljakovinske krme za mlado perutnino, ampak splošne, in različno razumejo pomen izraza mlada perutnina,
- večina ekološko certificiranih prašičerejskih in perutninskih farm uporablja odobritve.

5. Zaključek

Informacije, ki jih pošiljajo države članice o temah iz tega poročila, se zadnjih nekaj let izboljšujejo. Vendar na podlagi razpoložljivih informacij ni mogoče oblikovati dokončnih zaključkov o ravni ponudbe ekoloških materialov, obravnavanih v tem poročilu, uporabi splošnih in posamičnih odstopanj, ki jih odobrijo države članice, niti – kar je še pomembneje – o razvoju razmer v smeri boljše oskrbe trga s temi kritičnimi surovinami.

Države članice so v skladu s členom 26 uredbe o ekološki pridelavi vzpostavile sisteme, v katerih lahko izvajalci dejavnosti, ki tržijo ekološki rastlinski razmnoževalni material ali rastlinski razmnoževalni material iz preusmeritve ali ekološko vzrejene živali, prostovoljno objavijo podrobne informacije o svojih proizvodih. Čeprav so ti sistemi koristni, ne delujejo vedno v celoti, njihova uporaba med izvajalci dejavnosti pa ostaja skromna.

5.1 Ekološki rastlinski razmnoževalni material

Kljub nekaterim izboljšavam razpoložljivosti rastlinskega razmnoževalnega materiala za žita (pšenico) in v manjši meri za krmne rastline ponudba ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve še ni zadostna, da bi pokrila povpraševanje po več tisoč vrstah in njihovih sortah. To vzbuja resno zaskrbljenost zaradi povečanja deleža zemljišč, ki se obdelujejo ekološko (s 16,9 milijona hektarjev leta 2022 na 18,1 milijona hektarjev leta 2024[30]), in velikega števila zadevnih vrst, kar potrjujejo nedavne raziskave[31]: „Kot je pokazal predhodni projekt LIVESEED, ponudba ekoloških semen, vključno z ekološkimi semeni, shranjenimi na kmetijah, v povprečju izpolnjuje potrebe manj kot 50 %

[30] Organic in Europe - Browse latest production and market data (Ekološka pridelava v Evropi – Najnovejši podatki o proizvodnji in trgu).
[31] Liveseeding 2025: Updated and improved roadmap/decision tree to reach 100% organic seed (Posodobljen in izboljšan kažipot/odločitveno drevo za doseganje 100-odstotne uporabe ekoloških semen).

kmetijskih površin, ki se obdelujejo ekološko, pri čemer obstajajo velike razlike med kmetijskimi rastlinami in državami“ (Solfanelli idr., 2021 in 2022) ter[32]: „Splošno stanje glede sedanje uporabe semena v ekološkem kmetovanju […] jasno kaže, da povpraševanje po ekoloških semenih močno presega ponudbo, zlasti v južnih in vzhodnih evropskih regijah.“

Ob upoštevanju navedenega so odstopanja še naprej potrebna, čeprav bi se lahko dvanajst držav članic pri nekaterih vrstah odstopanjem izognilo s „seznamom kategorije I“.

Glede na trenutno razpoložljive podatke bi bila morda potrebna celovita študija o ponudbi ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in povpraševanju po njem, skupaj z analizo izvajanja odstopanj. To bi lahko olajšalo opredelitev primerov dobre prakse, da bi se odstopanja do leta 2036 postopno odpravila. S študijo bi se lahko tudi opredelile morebitne posledice popolne postopne odprave splošnih in posamičnih odstopanj, pri čemer bi se osredotočili na kmetijske rastline, kot so žita in vrste pšenice, za katere je na voljo več ekološkega rastlinskega razmnoževalnega materiala in rastlinskega razmnoževalnega materiala iz preusmeritve.

5.2 Ekološko vzrejene živali

Podatki o ekološko vzrejenih živalih so novejši (od leta 2022) in še ne zadostujejo za zanesljiv pregled razpoložljivosti ekološko vzrejenih živali. Glede mladih kokoši nobena država članica ni vzpostavila sistema, v katerem bi se na nacionalni ravni objavljali podatki o razpoložljivosti ekološko vzrejenih mladih kokoši.

Analiza podatkov, ki so jih poslale države članice, kaže, da morajo izvajalci dejavnosti v ekološkem sektorju še naprej uvajati neekološko vzrejene živali ali mlade kokoši, da bi nadaljevali ekološko živinorejo. Zaradi poenostavitve se delegirani akt, s katerim bi sistemi za zbiranje informacij o razpoložljivosti ekološko vzrejenih mladih kokoši postali obvezni in bi se podelitev odstopanj pogojevala z obstojem takega sistema, ne zdi ustrezen[33].

Glede na nedavne trende upadanja ekološke živinoreje in reje perutnine (razen ovac)[34] se zdi ohranitev uporabe odstopanj za ekološko vzrejeno živino in mlade kokoši do 31. decembra 2036 ustrezna.

5.3 Ekološka beljakovinska krma za prašiče in perutnino

Države članice so predložile informacije o razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme za prašiče in perutnino ter o odobritvah, podeljenih za krmljenje pujskov do teže 35 kg in mlade perutnine z neekološko beljakovinsko krmo, ki ne presega 5 %.

---

[32] Solfanelli, F., Ozturk, E., Dudinskaya, E. C., Mandolesi, S., Orsini, S., Messmer, M., Naspetti, S., Schaefer, F., Winter, E., Zanoli, R., „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques“ (Ocenjevanje ponudbe ekoloških semen in povpraševanja po njih v Evropi z uporabo podatkov iz anket in tehnik večkratne imputacije), *Sustainability* 2022, 14, 10761. https://doi.org/10.3390/su141710761.

[33] Člen 53(3) Uredbe (EU) 2018/848: „*Na Komisijo se s 1. januarjem 2027 prenese pooblastilo, da v skladu s členom 54 sprejme delegirane akte za spremembo točke (b) člena 26(2), tako da razširi področje uporabe informacijskega sistema iz člena 26(2) na mlade kokoši, in točke 1.3.4.3 dela II Priloge II, tako da odstopanja glede mladih kokoši temeljijo na podatkih, zbranih v skladu s tem sistemom.*“

[34] Oddelek II.2 delovnega dokumenta služb Komisije.

Podatki so na voljo za obdobje 2022–2024, vendar še niso popolni, kar ovira predstavitev kvantitativnega pregleda razpoložljivosti ekološke beljakovinske krme v EU.

Pomanjkanje ustrezne ekološke beljakovinske krme za prašiče in perutnino je strukturna težava v ekološkem sektorju, za rešitev pa bo potrebnih še več let. Kvalitativna analiza podatkov kaže, da številni ekološki rejci prašičev in perutnine še vedno uporabljajo odobritve za vključitev majhnega deleža neekološke beljakovinske krme v prehrano svojih mladih živali.

Glavni deležniki v ekološkem sektorju[35] se strinjajo, da na trgu EU trenutno primanjkuje ekološke beljakovinske krme za prašiče in perutnino ter da je treba obstoječa odstopanja podaljšati.

Komisija namerava na podlagi tega in ob upoštevanju obveznosti zadovoljevanja prehranskih potreb mladih prašičev in perutnine v ekološki reji po aminokislinah, da se zagotovita njihova rast in dobrobit, sprejeti delegirani akt, s katerim bo za dodatnih 10 let (tj. do 31. decembra 2036) podaljšala možnost, da nacionalni pristojni organi odobrijo uporabo do 5 % neekološke beljakovinske krme za krmljenje pujskov do teže 35 kg in mlade perutnine.

[35] FEFAC, EUWEP, ERPA, Copa-Cogeca, IFOAM Organics Europe.